

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Geographiae Veteris Et Novae

Briet, Philippe

Parisiis, 1648

Cap. I. De Albione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13147

LIBER SECUNDVS.

De Insulis Britannicis secundum veteres.

BRITANNICAS Antiqui vocauerunt Insulas illas omnes quæ supra Europam, in Septentrionem vergunt teste Plinio. Eas plerique veterum reuocauerunt in dubium; multi nouum orbem dixerunt: vnde Maro,

Et penitus toto diuisos orbe Britannos.

Et Claudianus: — *Nostro diducta Britannia mundo.*

Porro in tres partes commodè diuidi possunt: Albionem, Hiberniam, & Minores Insulas.

CAPVT PRIMVM.

De Albione.

ITA dicitur Britannicarum maxima, de qua nobis octo consideranda sunt.

§. 1. *Nomina Britannia.*

Primum, Ortelius putat esse dictam CASSITERAM, vnde reliquæ *Cassiterides*, quoniam plumbi feraces erant.

Secundum, BRITANNIA: de cuius etymologia variaz opiniones: quarum certissima, eam deducit à voce Britannica *Breith*, quæ coloratum sonat, quia indigenæ sua corpora inficiebant *Glasto*.

Tertium, BRITANNIA MAIOR, quo vtitur in suo Almagesto Ptolemæus.

Quartum, ALBION vel ab Albione Neptuni filio, vel à Græco *ἄλφον*; quoniam candicantibus rupibus ferè vndequaque præcingitur.

§. 2. *Quantitas & figura Britannia.*

EAM Triquetram fecerunt omnes qui à Galliâ reuulsere, cui

Y

aliqui veterum eam alligabant, alij ab eâ separatam æstu maris credebant.

Longitudo eius Straboni est 4300. vel 4400. Stadiorum. Marciano Heracleotæ 5225. Cæsari 800. M. P. Solino 880. M. P. Xiphilino ex Dione 7132. Stadiorum. Diodoro Siculo 20000. Stadiorum.

Latitudo Plinio & Agrippæ 300. M. P. Xiphilino minima 300. Stadiorum, maxima 2310. Heracleotæ 3083. Cæsari D. M. P. Diodoro 7500. Stadiorum.

Circuitus Cæsari 2000. M. P. Pythææ & Isidoro apud Plinium 3825. M. P. Solino 4875. M. P. Diodoro 42500. Stadiorum.

§. 3. *Qualitas Britannia.*

IN ea considerantur fertilitas, & merces.

FERTILITAS. Terra erat ad eò frugum ferax, vt tempore Iuliani Galliam & Germaniam penè alucrit; ita Zosimus & Marcellinus. Quamquam enim ex climate sit frigidior, nihilominus etiam veteres temperatiorem experti sunt; siue tepor existeret ex circumposito mari vt vult Minutius Felix, siue cum Tacito causam in humorem cæli, atque soli refundamus.

MERCES autem exportabantur ex Britannia.

1. *Metalla* omnis generis si æs eximias: hoc est Aurum, Argentum, Ferrum, & Stannum optimum.

2. *Pelles*, ob venationes in quibus toti erant indigenæ.

3. *Mancipia* proceræ staturæ, sed pedibus malè suffultis. Strabo.

4. *Canes venatici* quos *Agasseos* vocabant: qui etiam hodie teste Camdeno nomen retinent *Agasse-hound*.

5. *Gemmæ*, & *Margaritæ*, Indicis tantum inferiores. *Gagates* idem quem lithanthracem esse suspicatur Agricola.

§. 4. *Mores Britannorum.*

CUM conflati essent ex multis populis qui aliàs in eam confluxerant, vt putat Tacitus, non est mirum diuersos in eis extitisse mores.

VESTES aut pelliceas gerebant, aut nullas. Inficiebant enim sua corpora vitreo colore, seu vitro, hoc est Glasto, vnde caru-

leus color existerat. Hoc autem colore pingebant in suo corpore diuersas belluarum formas, quas etiam plerumq; ferro exarabant. Solabant & ceruicem ventremque ferro præcingere, capillum nutrire, barbam radere præter labrum superius.

CIBVS. Agros non colebant, sed eis victum terra inculta, aut venatio sufficiebant: Nunquam gustabant pisces. Consciebant & cibi genus, cuius si quis gustasset ad fabæ magnitudinem, nec esuriebat, nec sitiebat ad multos dies.

POTVS ex hordeo, *Cumi* vocat Dioscorides, hodie voce leuiter inflexa Britannicè *Kuurnu*.

PECVNIAE. Vtebantur nummo æreo, aut anulis ferreis ad certum pondus examinatis, ita Cæsar. Nam ferrum instar auri habent, inquit *Diodorus*.

DOMVS. Habuere tentoria, & casas in nemoribus extructas. *Strabo*. Pro oppidis sylvas impeditas, vallo & fossa munitas, in circulum dissectis arboribus. Tamen ad mare crebra ædificia & Gallicis similia visebantur, ob colonias ex Belgica emissas. *Cæsar*.

NYPTIAE. Vxores habebant deni, duodenique communes maximè fratres, & affines: *Cæsar*, *Xiphilinus*. Imò & plures vnam *Eusebius* 6. de præp. Euang. Vxoribus palam miscebantur. *Dio*.

BELLVM. Pugnacissimi erant, *Herodianus*, arma eorum gladius breuis, clypeus, & hasta, *idem Herod.* pugiones tantum eis tribuit *Xiphil.* ad inferiorem hastæ partem pomum affigunt ex ære cuius sonitu terrent hostes, *idem Xiphil.* Pugnabant ex curribus quos Couinos vocabant; *Cæsar*, *Mela*, *Strabo*: pugnabant tantum ex insidiis. Macris utebantur equis, sed velocissimis, ipsique pedites expeditissimi: victores autem auidissimi cædis, *Dio*.

§ 5. Politia Britannorum.

ANTE aduentum Cæsar nullius aduenæ iugum subierant, *Diodorus*. Quod tamen de Gallis intelligendum non est: nam tempore Cæsar Diuitiacus Rex Sueffionum hic rerum potiebat. Reges autem suos habebant, & plerumque Reginas.

Itaque Cæsar primus Romanorum eos subegit, imò ait *Tacitus* potiùs indicauit quàm tradidit Britanniam. Sub Nerone durius habiti multos Ro. conciderunt, *Buduicâ* Regina ducente ordines: repressi sunt tamen per *Suetonium Paulinum*. De his

egit triumphum magnificum Claudius. Sub Domitiano, Agricola totam terruit aut vicit. Hadrianus Barbaros primus muro submouit. Sub Antonino Pio per Lollium iterū deuicti, & nouus excitatus est murus. Seuerus motibus renouatis multos cecidit, multos ex suis perdidit, & tandem murum excitauit qui adhuc nomen eius seruat. Turbati sæpe temporibus Diocletiani, Iuliani, Valentiniani. Sub Gratiano fortiter à Maximo defensi; item & sub Honorio à Stilicone: sed ab eodem Honorio sibi consulere iussi. Aëtius tamen iis opem aliquam attulit. Demum sub Theodosio iuniore legionibus ad tutelam Galliæ euocatis, Pictorum & Scottorum crudelitati expositi sunt. Quapropter ab indigenis euocati in auxilium Saxones, qui ex hospitiibus domini facti sunt, vnde exortum est Anglorum Imperium, de quo agemus in recenti diuisione.

§. 6. Religio Britannorum.

DVAS maximè colebant Deas *Adrasten*, seu *Andrasten* quæ fortè eadem est cum *Adraistiâ* Græcorum, quo nomine dicebatur *Nemesis*. Alteram *Andaten* quæ victoria est, *Dio*. Coluere & *Mineruam* ut vult *Solinus*.

De eorum cerimoniis quatuor habemus. *Primum* captiuo cruore aras adoleuisse. *Secundum* hominum fibris Deos consulere, ita *Tacitus*. *Tertium* religioni duxisse gustare leporem & anserem, hoc tamen extremum negat *Plinius*. *Quartum* habuisse communes cum Gallis Sacerdotes, nempe *Druydæ*, per quos in Galliam translata religio, *Cæsar*. Certè ij *Druydæ* in *Mona insulâ* ad *Vespasiani* tempora perdurarunt.

§. 7. Lingua Britannorum.

SERMO fuit Britannis, Gallisque communis *Tacitus*. Quod colligitur ex vocibus Britannicæ linguæ quæ adhuc in *Vallia* viget. Apud Gallos Iuppiter Tonans dicitur *Taramis*, Britannicè *Taran* Tonare est. *Caterua* & *Cataya* voces Gallicæ sunt, *Kad* Britannis bellum sonat. *Corinum* vehiculi Belgici genus *Kouain* illis est curru vehere. *Armoricæ* ciuitates, & *Morini* à mari nomen habuere *Ar-Mor*, ad mare significat. Sed clarissimum istud *Aufonij*,

Deuona Celtarum linguâ fens addite Diuis.

At Britannicè *Diuv Deum*, *Vvona* fontem sonat. Huc spectant & maiorum Galliaë Fluminum nomina Garumna Fl. rapidus, Britannicè *Garun* rapidus: Araris lentus, *Arar* lentum significat: Rhodanus incitatissimus, Britannicè *Rhedec* velociter currere est.

CAPVT II.

De Hibernia.

IN ea quinque excutienda sunt.

§. I. *Nomina Hibernia.*

PRIMUM est *Hiera* à voce Hibernicâ *Hiere* quæ Occidentem significat: aliæ itaque etymologiæ ridiculæ sunt. Malè ergo Festus Auienus putans vocem esse Græcam appellauit *Sacram*.

SECUNDVM *Iris* apud Diodorum Sic. & verò nunc ab indigenis *Exim* dicitur.

TERTIVM *Ierne* quo Strabo, Claudianus, & alij vtuntur.

QUARTVM *Iuerna* quod apud Solinum, Melam, & Iuuenalem legitur.

QVINTVM *parua Britannia*; sic eam nominauit Ptolemæus in *Almagesto*.

SEXTVM denique *Hibernia*, quo Cæsar, Ptolemæus in suâ *Geographiâ*, & alij passim vti.

§. 2. *Quantitas Hibernia.*

EI duplo minor extensio quàm Britannia à *Cæsare* tribuitur: *Solinus* ait proximare longitudine Britanniaë, *Pomponius* vtramque parem malè crediderunt.

LONGITVDO apud Plinium ex computo Agrippæ VI. c. P. M. tribuitur. Ptolemæo 2560. Stadiorum, seu 320. P. Millium: Martiano Heracleotæ denique 1834. Stadiorum.

LATITVDO Plinio est ccc. M. P. Ptolemæo 2060. Stadiorum, Heracleotæ 1834.